

e(szes)-Tanulmányok

A kis- és középvállalkozások helye az Európai Unióban

1999.

Dr. Eszes István

*A tanulmány / esettanulmány csak oktatási célra használható!
Másolása és kereskedelmi forgalomba hozatala tilos.*

A kis- és középvállalkozások helye az Európai Unióban

Az Európai Unió (EU) ma a világ legjelentősebb gazdasági tömörülése, mind gazdasági, mind politikai szempontból a világ gazdaság meghatározó térsége.

1. Előzmények

Kialakulásához hosszú, több évtizedes út vezetett. Az I. világháború után Európát fizikailag lerombolták, népessége komoly veszteségeket szenvedett, pénzügyileg teljesen szétzilált volt. A további vérontást elkerülendő, fogalmazta meg Gróf Richard Coudenhove-Kalergi a Pan Európai Unió gondolatát 1923/1924-ben. 1930-ban Briand készített egy memorandumot a Nemzetek Ligájáról. Ezek tekinthetők lényegében a II. világháború utáni gondolat csiráinak, ekkor azonban sem komoly akarat, sem pedig stabil gazdasági háttér sem volt adott az integrációs elképzelések megvalósításához.

A II. világháború után Jean Monnet, a Francia Országos Tervhivatal vezetője vetette fel az európai egység megteremtésének gondolatát. 1957 március 25.-én írták alá a Római Szerződést, ez alapján jött létre az Európai Gazdasági Közösség hat taggal, illetve 1994 novemberében alakult át Európai Unióvá.

A szocialista országokkal a nyolcvanas évekig kétoldalú kapcsolatokon alapult az együttműködés. A kilencvenes évek elején a rendszerváltó országok és az EU sorban kötöttek megállapodásokat. Az Európai Megállapodások célja egy szabadkereskedelmi övezet létrehozása, menete pedig figyelembe veszi a két oldal közötti gazdasági és fejlettségbeli különbségeket. Az első időszakban az EU egyoldalúan bontja le a kereskedelmi akadályokat, s csak a megállapodás második felében kezdik meg ugyanezt a közép-európai országok. Az akadálytalan kereskedelem csak az évezredet követő évekre valósul meg. Erre azonban most kell felkészülni a társulásra váró tagoknak.

2. A közép-európai kibővülés

Az 1993-as Koppenhágai Európai Tanács fogalmazta meg azokat a feltételeket, illetve kívánalmakat, amelyeket a belépni kívánó közép-európai országoknak teljesíteni kell:

- * **politikai feltételek** teljesítése: a demokratikus intézmények stabilitása, jogbiztonság, emberi jogok tiszteletbenntartása, kisebbségi jogok védelme

- * **gazdasági feltételek** teljesítése: működő piacgazdaság, továbbá képesség az EU-val való versenyre
- * a **tagságból eredő kötelezettségek** vállalásának képessége: ide értve a politikai, valamint a gazdasági- és monetáris unió céljainak vállalását is

A fenti feltételek vizsgálatára úgynevezett kérdőíveket kaptak az érintett országok, itt 24 területről kellett számot adnunk. A beérkezett válaszok alapján a gazdasági feltételek teljesítése alapján öt országot jelöltek meg, akik nagy vonalakban megfeleltek az elvárásoknak: **Cseh Köztársaság, Észtország, Magyarország, Lengyelország és Szlovénia.**

3. Az EU csatlakozás előnyei és hátrányai Magyarország számára

A rendelkezésre álló szűk terjedelem nem enged mélyebb elemzést, röviden áttekintjük a lényegesebb változásokat:

Ipar

A nagy változások itt már a kilencvenes évek elején bekövetkeztek. Miközben több vállalat, sőt iparág összezsugorodott, versenyképtelenné vált, az ipar másik része javított pozícióján, sikeresen végbevitt egy gyökeres fordulatot piacai kialakítása terén, végrehajtva egy tulajdonosváltást és technikai modernizációt. Nem kell attól tartanunk, hogy a magyar ipar az EU csatlakozás áldozatává válik.

Hagyományos versenyelőnyeink egy része eltűnik, illetve megszűnik az a negatív előny, hogy a magyar környezetvédelmi szabályozás hiányosságai miatt külföldi befektetők súlyosan környezetszennyező tevékenységeket telepíthettek ide.

A könnyűiparban a bér munka-konstrukciók révén fenntartott jelenlegi termelés jelentős csökkenése nem kerülhető el. A csatlakozás várható nyertesei lesznek: gyógyszeripar, személygépkocsi ipar, elektronika, gépgyártás.

Komoly megszigorítást fog jelenteni a környezetvédelmi és fogyasztóvédelmi szabályozások életbelépése. A kis- és középvállalkozásoknak szembe kell nézniük az erősödő piaci versennyel, itt azonban komoly védelmet kell nyújtani az államnak, az EU ezt el is ismeri, illetve indokolt esetben adhat több éves átmenetet (derogáció) a teljes liberalizálás előtt.

Pénzügy

Az ÁFA csökkenése várható hiszen a jelenlegi 0 kulcsos export ÁFA megszűnik. A jövedéki termékeknél várható a terhek 15-20%-os növekedése. Az SZJA és a társasági adó területén a nemzeti sajátosságaik egy ideig még megmaradhatnak.

Várható a magyar pénzügyintézetek egy részének a kiszorulása a piacról, egyes szakértői becslések szerint 3-4 nagy hitelintézet tud lábon maradni. Lehetségessé válik a

e(szes)- Tanulmányok

határokon átnyúló pénzügyi szolgáltatás értékesítés. Ez egyrészt nagyobb szabadságot jelent a fogyasztónak, ugyanakkor kemény versenyt a szolgáltatóknak. Egyetlen közös jegybank kialakítása a cél, a tőkepiac ugyanakkor nagymértékben liberalizált lesz. Az Európai Monetáris Unióhoz való csatlakozásunknak még elég sok akadálya van.

Mezőgazdaság

Talán itt a legnagyobb az elmaradásunk. Egy fejletlen földtulajdonosi, irányítási és hitelezési rendszerrel lépünk be az Unióba. Ezzel azonban megszűnik az az éles protekcionizmus, amit jelenleg alkalmaznak termelőinkkel szemben. Az exportban egy 60-70%-os felfutással számolhatunk. Várhatóan a legnagyobb támogatást itt fogjuk kapni, egyes számítások szerint ennek összege elérheti évente a 60 milliárd Ft-ot.

3.4 Regionális politika

Az EU kiemelten figyeli az egyes térségek fejlettségi szintjét, s ahol elmaradás tapasztalható, ott komoly támogatást biztosít. Előzetes számítások szerint Magyarország itt feltétlenül pozitív mérleggel zár, hiszen míg 1999-es árakon számolva éves befizetésünk 203 millió ECU körül várható (ez a GDP 0,44% - a), addig a különböző regionális fejlesztési alapokból kapott támogatások nettó egyenlege 2.383 millió ECU (1 ECU durván 223 Ft) nagyságban várható, ez az 1999-re prognosztizált GDP 7,7%-nak felel meg. Ez körülbelül a mai átlagos éves működőtőke importtal azonos.

Az Európai Tükör című folyóirat 1997 augusztusi számában jelent meg egy tanulmány (Illés Iván: Előnyök és hátrányok a regionális politikában), amely elkészített egy hipotetikus EU támogatás felosztást az egyes megyék között, ebből én most kivettem a mai konferencián érintett megyékre vonatkozó értékeket.

Hipotetikus EU - támogatás megoszlása megyék között (1999)

	Népesség arányok	Fejlettségi szint az EU-átlag %-ában	Munka-nélküliség az EU-átlag %-ában	Összes ECU millió	Egy lakosra jutó ECU
Budapest	19,4	56	55	319	162
Győr-Moson-Sopron	4,2	33	72	94	221
Vas	2,7	33	77	60	220
Veszprém	3,7	24	96	104	275
Zala	2,9	29	89	71	235
Összesen	100,0	31	100,0	2586	251